

jeg overbevist om, at vi ikke ville gavne de smaa Brugere synderligt ved Vedtagelsen af denne Lov. Jeg tror ikke, at det vil lykkes de filantropiske Selskaber at naa det Maal, de have sat sig. Med al den Respekt, jeg har for den Følelse, som bejsæler dem, kan jeg dog ikke sige andet, end at det ikke altid former sig i Praksis saaledes, som det teoretisk ser ud. Fordi de synes, at de muligvis kunne overkomme et Arbejde, er det dog ingenlunde sagt, at de kunne faa det udført saaledes, som de have tænkt sig det.

Jeg skal ikke komme ind paa Lovforslagets Paragraffer. I Gaar vare flere Talere inde derpaa, og jeg billiger, kan jeg sige, de fleste af de Indvendinger, der fremkom mod de forskellige Paragraffer. Den højtærede Minister har svaret vedkommende Talere i Dag, og jeg antager, at disse muligvis ville gøre nogle Bemærkninger til Ministerens Udtalelse. Jeg kan dog ikke forbigaa et Par Punkter i Lovforslaget.

Disse Selskaber, som dannes, skulle have Penge til 3 pCt. Det er jo nu blevet saa almindeligt, at Staten laaner Penge ud til 3 pCt., skønt den selv maa give $3\frac{1}{2}$ pCt. Jeg kan ikke se rettere, end at der er en vis Urimelighed deri. Staten laaner ikke Penge ud for at have en Fordel, men for at gøre vedkommende en Tjeneste; men denne Tjeneste, synes jeg, allerede er stor nok, naar den laaner Penge ud paa usikre Panter eller usikre Fordringer. Den højtærede Minister har nylig i Folketinget fremlagt et Forslag, ifølge hvilket Staten straks vil tage et Tab paa mange af de Udlaan, den har gjort i tidligere Tid til Havne, Kanaler og lignende Foretagender. Jeg kan ikke indse, at det egentlig er god Praksis, at Staten virkelig skal laane Penge ud til lavere Renter, end den selv giver. Jeg synes, det maa være nok, at den har Risikoen. I dette Tilfælde udlaaner Staten saadan noget som en Femtepart af det Beløb, som Ejendommen koster. Ved dette Udlaan tager den $\frac{1}{2}$ pCt. Tab, men Fordelen ved dette Tab, som Statskassen har, bliver for Foreningen ikke ud over $\frac{1}{10}$ pCt. af hele Ejendommens Værdi. Det bliver hele den Hjælp, Foreningen faar til at erhverve Ejendommen billigere end ellers, og jeg gad dog vide, om de smaa Jordbrugere som Følge heraf virkelig nogen Sinde ville kunne faa deres Lodder for $\frac{1}{10}$ pCt. bedre Køb. Derfor kan jeg ikke indse, at det virkelig har synderlig Betydning for vedkommende Forening, enten den har Pengene til 3

eller $3\frac{1}{2}$ pCt. Jeg finder det naturligt, at Staten mindst tager den Rente igen, som den maa give for at skaffe Pengene til Veje.

Det andet Punkt, jeg vil berøre, er § 6. Der staar, at Statslaanefonden kan yde Laan i disse Ejendomme, dersom de ere under 12,000 Kr. Ejendomsskyld. Jeg ved ikke, af hvilken Grund Staten særlig skal laane sine Penge paa usikkert Pant i disse Smaaiejendomme, thi i Motiverne til Lovforslaget siger den højtærede Minister, at Brugene af Værdi fra 5,000 til 12,000 Kr., de større Husmandsbrug og Boelsstederne op til Grænsen af de smaa Gaardmandsbrug, ere nogle af de mest rentable Jordbrug, som findes. Jeg kan ikke indse, af hvilken Grund Staten, naar det er nogle af de mest rentable Jordbrug, saa særlig skal anbringe Penge paa usikre Fordringer til lav Rente. Jeg kunde snarere finde, at hvis der ved en saadan Udstykning blev en Ejendom, som f. Eks. kom til at have en Ejendomsskyld af 24,000 Kr. og rimeligvis var mindre rentabel end de smaa, kunde der være Grund for Staten til at lade sine Penge staa der, hellere der end netop i de mest rentable Jordbrug. Men vi ere nu en Gang, siden Loven om Laan til Landarbejderne er vedtagen, komne ind paa at støtte de smaa Jordbrug. Men jeg vil dog sige, at her er en lille Forskel. Ved Laan til Landarbejderne er der dog taget Kauteler for, at det er en dygtig og hæderlig Mand — for saa vidt en anbefaling kan give Garanti derfor —, der faar det lille Jordbrug. Der er ogsaa paa en vis Maade taget Kauteler for, at det ikke er en formuende Mand, men her er der aldeles ingen Kauteler taget i den Retning. Et Selskab kan jo sælge en Ejendom til en uvederhæftig Mand, en Mand, som ingenlunde af en respektabel Mand kunde faa Erklæring om, at han var dygtig og hæderlig, endnu mindre maaske faa den af et Sogneraad. Det kan da let ske, at denne Mand, naar han kommer til en Ejendom, i kort Tid ruinerer den, saaledes at Staten kommer til at lide et Tab. Paa den Maade kommer altsaa en virkelig uværdig Mand til at foraarsage Staten et Tab. Men der kan ogsaa tænkes den anden Mulighed, at en velstaaende Mand køber en saadan Ejendom. Han er meget klar over, at naar han kan faa 2,000 Kr. af Statsmidlerne til 3 pCt., gør han meget klogere i at laane dem og saa anbringe sine egne 2,000 Kr. i Sparekassen til 4 pCt., end at udbetale dem. Det er ogsaa en af de